

כלל עם בנו, ובכי האי גוונא לא חידשה תורה שנלך אחר הפסול.⁽¹¹⁾

הדרך עלך האומר

חכמים על רבי אליעזר; וראה עוד שם, שלכאורה הביאור הזה תלוי במחלוקת הפוסקים, יש הסוברים – גר"א ו"חלקת מחוקק" – שחכמים באמת חלקו על עיקר הסברא, וכל שאין לו יחס אין אומרים בו "לו, הלך אחר פסול", ראה שם שהאריך בענין זה.

וראה עוד ב"משנת רבי אהרן" יבמות סימן כד אות ד, שהוכיח מן הירושלמי, שגדר סברת "ולד במעי שפחה כולד במעי בהמה דמי" אינו לומר שאין שום יחס וקשר ביניהם, אלא סברא היא דוקא לענין ממזרות, ראה שם בד"ה ג' חזינן.

ב. ל"אבני מלואים" [סימן ד סקי"ג] שיטה מחודשת בביאור שיטתו של רבי אליעזר, ומשום דפשיטא ליה, דכשם שאין ממזרות בגוי, כך אין ממזרות בעבד, ולפיכך הוקשה לו איך אמר רבי אליעזר שהוא ממזר וגם עבד?!

ולכן פירש, שלפי רבי אליעזר לא מיבעיא שהוא מתיחס אחר אביו לפוסלו, אלא שכדי לפוסלו מקבל הוא תורת ישראל גמור מצד אביו, וזה מה שפוסלו, וז"ל שם בד"ה אחר העיון: "היינו שיש לו דין עבד מצד אמו שהיא שפחה, וממזר מצד ישראל שבא בעבירה [לשון זו לאו דוקא היא, שהרי אין הנידון משום ממזר שבא בעבירה מחייבי כריתות וכיו"ב אלא ממזר בתולדה], על כן דין ישראל יש לו גם כן והלך אחר הפסול, ולפי זה לרבי אליעזר אם קידש אשה נראה נראה דקידושו תופסין [אף שאילו לא היה אביו ממזר היה הולד עבד, שאין קידושו תופסין, עכשיו שאביו ממזר נעשה ישראל שקידושו תופסין], דכיון דכתיב "לו הלך אחר הפסול, ושדית ליה בת ישראל, וממילא הוה ליה דין ישראל; או אפשר דאית

השני: אף על פי שאין להם יחס, מכל מקום "הבא מן הפסול, פסול", ראה "משנת רבי אהרן" ביבמות סימן כד אות ד.

11. א. נתבאר על פי "חידושי רבי שמואל" יבמות סימן יב ד"ה ובקידושוין, שכתב שם לבאר באופן זה, אף שברשב"א לעיל דף סח משמע, שאין כוונת הגמרא לחדש איזה שהוא חידוש, ואין כוונת הגמרא אלא לדין "האשה וילדיה תהיה לאדוניה", מכל מקום מדנקטה הגמרא לשון זו, מה שלא נקטה בשום מקום, משמע שהגמרא מתכוונת לחדש איזה שהוא ריחוק מיוחד בין האב לולד השפחה, ונפקא מינה, שלא נחלקו חכמים אלא במקום שיש את סברת הגמרא המחודשת ד"ולד במעי שפחה כולד במעי בהמה דמי", אבל בשאר מקומות שאין סברא זו, וכגון בולד הבא מן הגויה, אף חכמים מודים, ש"אתא לו אפקיה", ויפסל הולד משום אביו הממזר ואף שאין לו יחס, וכך נקט בפשיטות ב"אבני מלואים" סימן ד סקי"ג, שחכמים לא נחלקו אלא מטעם זה, ובגויה לא נחלקו.

[וראה שם שהוסיף הגר"ש במוסגר: אף דמסברא היה מקום לחלוק על רבי אליעזר, ולומר דלא מצינו דאתא לו אפקיה, לומר דהלך אחר הפגום, כי אם במקום דיש לה דין אם, רק דחסר לה בדין משפחה, דלא נאמרה באם דין "למשפחותם", בזה הוא שנתחדש דלענין פגם, הולכים אנו גם אחר ה"יחס" ולא רק אחר ה"משפחה", אטבל במקום שאין לו דין אב כלל, הרי לא מצינו שיתחדש שגם בכי האי גוונא נתחדש דין יחס דפגם שלענין זה יש לו דין אב, מכל מקום משמע מהגמרא, שבזה לא נחלקו